

1945.

Rok 1945 je rokom veľkých zmien a udalostí jak v  
obci, tak aj v celom štáte. V posledných mesiacoch minulého  
roku začali sa konať spevňovacie práce proti napredo-  
vaniu Rudej armády, ktorá bola toho roku už pri Košiciach.

Oráčeschní chlapi chodili kopat zákopy do Spiš. Mo-  
Nij kni za dennú odmenu 50 K. Práca práca už dlho ne-  
bvala, pretože ČA sa blížila. Najlepšie chvíle preživalo oby-  
vateľstvo v januárových dňoch. Nemci nepudne ustupo-  
vali. Keďže brali so sebou dobytok, ba aj chlapov, popred  
nastal medzi chlapmi a všetko sa za pár dní ukryva-  
lo v blízkom lese. Jamnicania a Husoviania hľadali  
útočisko na Orasli a vo Viskoviach, pretože oni se-  
riac na hlavnej ceste viacej boli postihnutí. Delá v  
blízkosti dunčely a hrmat ich posilňovali výbuchy mín,  
ktorými Nemci vyhadzovali mosty na hrati.

Bombardo-  
vanie.

Dňa 23. januára neznáme lietadlá shodily 21  
bomb na pole veľkostatku pri stanici. V ten istý deň  
v noci vyhodili Nemci veľký železničný most v  
Klatúku. Keďže boli vyhodene všetky mosty, dopra-  
va na hrati bola do júna úplne nemožná. To bol po-  
sledný úder Nemcov, pretože v ten deň Nemci sa aj  
z našej obce vzdialili.

Príchod ČA.

25. januára objavily sa prvé jednotky Červenej armády  
v obci. Príchod od Oráča. Ľud ich privítal a sledoval ich  
príbojnosť. Po krátkom zostavení vojaci postupovali pwe-  
pom k Jamúku. Aj teraz si mohli obyvatelstvo na čas vy-  
dýchnuť.

Obyvateľstvo s elánom zapojilo sa do novej, vni-  
 formnej organizácie a do budovateľskej práce v prvom rade  
 na zničeniých železničných objektoch. Celá obec pocho-  
 pila, že v ťažkých dobách za frontového vypätia, sú  
 kladu sa základy ľudovodemokratickej ČSR, začína  
 ľudovodemokratická politika hospodárska, sociálna  
 i kultúrna. Starý svet odchádza, prichádza svet nový,  
 ktorý treba naplniť novým duchom a tu čaká na  
 slovenských občanov vznesená úloha, ktorú musia  
 plniť do krajných možností!

Nová vni-  
 formná or-  
 ganizácia.

29. januára bol zostavený miestny národný vý-  
 bor. Predsedom bol zvolený Štefan Šmabíla, robotník. M.M.V.  
 Členovia: Ján Augustín, roľník; Štefan Šudzik, riad. školy;  
 Ján Olejník, roľník; Michal Gerda, kováč; Ján Miceša,  
 spr. státku; Jozef Melega, úprava trati.

Deň 13. mája bol MNO reorganizovaný a do-  
 plnený o týchto členov: Pavol Šubal, robotník; Juraj Ští-  
 ko, tesár; Juraj Tlas, roľník; Ľudovít Širko, železničiar;  
 Ján Kofáček, robotník. Keďže býv. predseda Šmabíla  
 sa funkcie zriekol, predsedom bol menovaný Ján  
 Olejník, roľník, č. 49.

Vojna ešte vŕždy žije. Československá vláda, t.č. Mobilizácia  
 v Košiciach nariadila čiastočnú mobilizáciu, pretože  
 fronta bola pri Lipt. vr. Mikuláši. Z ľuďovej obce št. II.  
 odchádzali do Čomadu: Vdp. dekan Frant. Šimonovič, Štefan  
 Šudzik, riad. školy; Ján Dalný, Valent Dalný, Jozef Šefčík,  
 Jozef Murár, Jozef Jančár, Ján Štíčko, Valent Jančár.  
 Od prezentácie sa vrátili: Vdp. Fr. Šimonovič ako ducrovník,  
 Št. Šudzik, člen M.M.V. a Ján Štíčko, Valent Jančár a Jozef Branunka  
 ako nováčkovia bez výzvy.

Padlí:

Žiaľobu a padu mladých bojovníkov viacej sa neviatil Jozef Šefčík, ktorý padol pri Krúškach a Ján Dobný pri Luvčanoch. Nech im je pam Sloven-  
ská za ktorú padli ľahká.

Hosp. pomory:

Po prechode fronty vo všetkých odvetviach hospodár-  
skeho života nastaly ťbiny. Doprava prerušená, gasobor-  
nie zastavené. Sklady vyprázdnené a tu zase len na zel-  
níkov pripadá úloha gasoborovať. Štedr v jani 1945 obec  
pre ručné gasoborovanie musela odovzdať 55 kusov rozne-  
ho dobytku za pr. cenu 9- až 12 Kčs za kg. Keď palnik chcel  
kupit, (pravda na čierno) musel platiť až 50 Kčs za kg, čím  
pomery potníkov sa hodne zhoršily. Dobytok bol hnaný  
do Horpolu, Šachova a čiastka až do Nového Targu. Obec  
poskytovala za účelom gasoborovania vojisk porozu, ktoré  
odvádzali municiu a proviant bojovníckim jednotkám.  
Z takého porozníctva neviatili sa kone Ľudovítovi Ľir-  
kovi, Jánovi Melegovi a opäve Fendru z páry. Obec ďalej  
odovzdala 70 g abilia, 20 oviec a 68 kusov prázdnych oviec.

Aby gasoborovanie mohlo konat svoju úlohu, po-  
bebné bolo v prvom rade opraviť železnice. Abyvalstvo  
zapojilo sa do rekonštrukčných prác pri železniciach  
v plnom počte, takže na jar nemal kto obrábať po-  
le, lebo rekonštrukčné práce čiastočne oslobodzovali  
chlapov od povinnosti ťukovania.

Úidiel nejestvoval, preto ceny živých produktov  
nesmierne šlipy. Peniaze sa shromažďovali, takže ne-  
skorsie nemaly väbec cenu. Na pr. 1 kg ľuku stal až 1300 Kčs,  
múky 100 Kčs, 1 cigareta 4-5 Kčs, cukor kg 150 Kčs, kopyanky  
2000 Kčs. Predražovanie produktov sa dialo až do skončenia

vojny. Ani úrady a bezpečnostné orgány číromému obvodu nemohli ubrániť.

9. mája na Slovensku vidlo slnce plodoty a pre-Komice vojny staly hmet kaučny. Pokoj, vojna pomimula, ožjvaly sa hlasy, ale ten čas čakala jilcha skonsolidovat pomocy.

O párobovanie národov postihnutých vojnan začala sa starať UNRRA (Spolna spojonych národov pre skaužitú pomoc a prvú obnovu) Este plaky nepremovávaly a už autami fáto spoločnosť dodávala najuľnejšie prob. stánky a pridel parádjal sa postupne kolkovym systemom.

Peniare sa hromadily zavadením pankázok po prechode fronty. V dôsledku toho peniare byly kolkované a na osobu bolo ponechaných 5000 Kčs. Pri kolkovaní peniazí v našej obci bolo:

Čsl. <sup>bank.</sup> 1000 Kčs - 149 kusov	=	149.000	Kčs
Slov. bank. 1000 Kčs - 269 "	=	269.000	"
" " 500 Kčs - 36 " sprellačkoni	=	18.000	"
" " 500 Kčs - 78 " bez prellač.	=	39.000	"
Čsl. bank. 500 Kčs 23 "	=	61.500	"
" " 100 Kčs 990 "	=	99.000	"
Slov. bank. 100 Kčs 904 "	=	90.400	"
Spolu		725.900	Kčs.

Dňa 8. dec. bolo prevedené sčítanie obyvateľstva v okre. Sčítanie obyv. je Sp. M. Ves. počet obyv. v Chrasti " Horn ku dnu 8. dec. bol 377.

Káňnam z roku 1945 uzatváram.

Chrast " Horn. 31. dec. 1945

Stefan Štrajhar  
ob. kuanibár.

66.  
1946.

Prehľad, prírodné  
pod. udalosti.

Rok 1946 bol v znamení budovateľskej práce. Charakteristickým znamením pre tento rok boli dve dôležité udalosti: Voľby ÚNS a predsedníctvo. Prípravy pre voľbu do Ustaveného stromajdenia zabraly pomer skoro jnoy pobok. Na Slovensku skončili sa voľby v rámci Demokratickej strany. Predsedníctvo Nemcov sa skoro úplne skončilo. Za to predsedníctvo Slovákov ešte nie je vyriešené a očakáva sa, že v roku 1947 skončí sa úspešným riešením pre ČSR. Najviac pozornosti vybudila mierová konferencia v Paríži, ktorej úlohou bolo vybrať nové základy mieru. Pokračovaním parížskych rokovaní boli zasadania OSN v New Yorku a Rady zahraničných ministrov. Väčšina zasadnutí bolo venovaných otázke vypacovania mierových smlúv s bývalými satelitmi Nemecka, ktoré majú byť ratifikované v marci v Moskve. Bola to ďalej otázka odzbrojenia a atomovej energie, ktorá pabila medzi hlavné body rokovaní diplomatov z celého sveta. Možno povedať, že sa predsa našla cesta dorozumenia a dobrej rólo - cesta k pokoj.

Podnet k elektri-  
záciu obce.

Od roku 1944 nastal v obci neobyčajný záujem o elektrickú energiu čiastočne pohybnou vývojom hospodárskych pomerov, nedostatkom a zvýšenou cenou petroleja i následkom akéhosi duševného prelomu v názoroch širokých kruhov občianstva na elektrizáciu obce. Žiadosť o elektrizáciu obce bola podaná ešte v novembri minulého roku. Hneď po začiatku januára dostal informatívny rozpočet nákladov na elektrizáciu obce.

## Naklady:

1. primárna prípojka	----- Kčs	15.600-
2. transformačná stanica	----- "	70.000
3. sekundárna sieť	----- "+-	78.000
4. domové prípojky	----- "-"	51.000
5. za projekt a iné 4% z pol 1-4	----- "-"	8.580
		<hr/>
	Spolu Kčs	223.180

Ustávanie č. 12 o systematickej elektrifikácii a obzemi-  
kov byj. MD a VP a byj. Ministerstva vnútra, platnosť ktorých  
nebola prúsená, náklady na inštaovnu elektrifikáciu obec by  
maly byť uhradené takto:

1. Governmento SNR pre verejné práce má uhraadiť štátnou subvenciou 40% z celkového nákladu, t. j.	Kčs	89.270-
2. Okresný národný výbor (byj. župná radnica) 20% z celkového nákladu, t. j.	"	44.640-
3. Slovenské elektrárne po svojho 25% z celkového nákladu, t. j.	"	55.790-
4. Obec prispieva 15% z celkového nákladu, t. j.	"	33.480-
		<hr/>
	Spolu Kčs	223.180

S ohľadom na tieto okolnosti, že vybavenie priestorov pod-  
pór a vyplatenie týchto výraduje dlhší čas (aj niekoľko ro-  
kov), Slovenské elektrárne paradiu našu obec do defini-  
tívneho stavebného programu na rok 1966 len s prod-  
mienkou, že občania poskytnú Slovenským elektrárňam  
na štátnu subvenciu a podporu ONV, bezúročnú zálohu  
vo výške Kčs 133.910 a k tomu prispievok obec 15% z  
celkového nákladu, t. j. 33.680 Kčs, spolu 167.390 Kčs.

Obec po finanční stránce byla v zlom položení,  
protože po výměně peněz všechny vklady ostaly vázané,  
nástokem toho k uskutočnění programu elektriza-  
cie p. r. 1946 nedošlo.